

6.2 Možnosti uchování genofundu starých a krajových odrůd ovocných dřevin

a) Uchování a ochrana zmrazením semen

Tato metoda nemá širšího celoplošného uplatnění vzhledem k vysoké prošlechtěnosti (heterozygotnosti) většiny ovocných druhů. Nabízí se možnost využití u některých typů jahod a planých ovocných dřevin, např. u slivoně, růže, dřínu, černého bezu a moruše.

b) Uchování genofundu *in vitro*

Základem je rozpracování metod kultivace meristémů ovocných plodin a následná diferenciacie jedinců z kultivovaného explantátu při zachování genetické identity a stability druhu a odrůdy. Částečně je tato metoda zvládnuta u jahodníku a drobného ovoce. U velkoplodých dřevin je zatím velmi problematická.

c) Ochrana genofundu *in situ*

Tato metoda je ochranná, kdy je možné na základě existující legislativy ochraňovat jedince a porosty ovocných druhů na přirozených lokalitách chráněných území všech typů. Zde se může podporovat redukčními zásahy variabilita, rozmanitost populace původních, domácích (autochtonních) planých, zplanělých anebo málo prošlechtěných ovocných druhů. Asanačními zásahy se může podporovat jejich přirozená obnova, reprodukce. Důležitá je i ochrana *in situ* významných ovocných solitér anebo skupin (sadů) vybraných lokálních odrůd. Týká se převážně některých slivoní, lísky, moruše, kaštanu jedlého, dřínu, bezu černého, jeřábu, mišpule a některých dalších druhů.

d) Uchování genofundu ve studijních kolekcích

Tato metoda je v současnosti nejvíce používána v rámci studia světových sortimentů v různých ústavech, které porovnávají novošlechtění se stávajícími ovocnými odrůdami. Metoda využívá běžné polní pěstitelské technologie, praktikované u dlouhověkých ovocných dřevin. Soustředěné místní odrůdy zde však nemají své přirozené podmínky (typové podnože, nízkokmen, intenzivní ochrana, závlaha atd.).

e) Ochrana genofundu při kulturních a historických památkách

Nabízí se možnost spolupráce s resortem kultury, obcemi, církevními institucemi, soukromými subjekty apod., které spravují zámecké zahrady a vhodné plochy u svých nemovitostí. Nemalou pozornost by měla této problematice věnovat muzea, hlavně muzea v přírodě a muzea, která mají expozice na volném prostranství. V takových zařízeních by se měl uchovávat regionální genofond a staré, historicky opodstatněné a zanikající (ohrožené) odrůdy.

f) Celostátní pomologické arboretum

Obnovení této instituce je v současnosti málo reálné. Jednak z důvodu ekonomického, institucionálního a personálního. Vzhledem ke klimatickým rozmanitostem území Čech a Moravy by jistě vyvstal též problém vhodného stanoviště.

Nedílnou součástí uchování genofondů nejrůznějšími způsoby a formami jsou informace o nich. Čím podrobnější a obsáhlejší jsou informace, tím je genofondový soubor cennější.

Přes všechny již podniknuté plánované, oficiální, velkorysé expedice a studijní výpravy zůstává genofond málo probádanou oblastí. A to jak z hlediska globálního, tak i regionálního a lokálního.